

Az öreg fűzek meg összeborulnak
 Susogó águkkal diadalútnak!
 S mint emeletről a lányok, a fészkek
 Kíváncsi lakói rám le-lenéznek.

Egy-egy kacérabb vadrózsa kinyílik,
 Pajkosan évődve a gyalogútig.
 Rajta ködből szőtt aranyos fátyol,
 Előttem azt is ledobja magáról.

...S én míg kalapom lóbázom a fáknak.
 S bókot dobálok mindenik virágnak:
 Ha nem is mondom — mint szokták — ez alatt,
 Mélyen meghatva érzem magamat!

(Szabolcska Mihály.)

b) A költemény által keltett élmények, emlékek felújítása, megbeszélése.

c) A költeményt gondolatsoportonként újból elolvassuk, közben az egyes részeket tárgyaljuk.

d) A költeményt újból teljesen végigelolvassuk, olvastatjuk.

e) Elmélyítés. Kapcsolódás a ráhangoláshoz.

III. Összefoglalás. A költemény tartalmának rövid összefoglalása. Házi feladat: Írjanak kedves fájukról, állatukról.

1947. április 3. hete.

Általános iskola V. osztály.

A tanítás anyaga: A fehér akác.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A múlt órai anyag számonkérése a szokásos módon (előbb rövid összefoglaló kérdésekre, majd összefüggően).

b) Érdeklődés-keltés. Ki szereti a jó mézeskenyeret? Honnan való a méz? Honnan gyűjtik a mézet a méhecskék? Melyik a legjobb méz?

c) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. Az alföldi magyar tanyák legkedveltebb fája az illatos virágú fehér akác. Idegenből (Amerikából) került hozzánk. Egy francia (Robin) kertész telepítette ezt a fát mintegy 300 évvel ezelőtt Észak-Amerikából a francia főváros, a párisi királyi palota kertjébe. Azóta az egész Európában elterjedt.

Azelőtt is ismertek akácfélék az óvilágból; ilyenek az arábiai akác és rokonai. Mivel ezeket előbb ismerték az emberek, mint az amerikai akácot, a tudósok ezeket valódi akácoknak, a fehéret pedig hamis akácnak nevezik.

Az arábiai akác és rokonai Ázsiában és Afrikában teremnek. Levelük, tüskéik és termésük szerint hasonlítanak kissé a mi akácunkhoz, de viráguk más. Ezeknek gyantájából készítik a ragasztószert (gummiarabikum).

Az akác igen gyorsan nő, s a legrosszabb homokos vagy köves talajon is megél. Szívós és tömött fája mindenre alkalmas. Szerszámfának, bútornak, épületfának csakúgy, mint tűzifának.

A fehér akác levele is összetett, mint a vadgesztenyéé, de nem olyan ujjasan összetett, mint az. Az akác levél nyelén páronként állanak a levélkéek, mint a madárszárnyak. Ezért nevezik az ilyen leveleket szárnyasan összetetteknek. A nyél legvégén egyetlen levélke ül magánosan, ezért, ha a levélnyéen lévő levélkéket összeadjuk, rendszeren páratlan számot kapunk.

A levélnyelek tövén és az ágakon tövisek nőnek, ezek a legellésző állatok ellen védelmezik az akácot.

Nemcsakára virágzik az akác! Az akácvirág kellemes illata virágzás idején messzire betölti a levegőt. A vidék méhecskéi mind odagyűlnek ilyenkor, szüretelik a mézet. Ezt a legjobb mézet akácmez néven árulják a kereskedésekben.

Láttátok-e már, hogyan gyűjti a méhecske a mézet? Nekik könnyű feladat ez, mert sok virágot találnak együtt, közel egymáshoz, egy csoportban. Az akác virágát fürtös virágzatnak nevezzük, mert — mint a szőlő fürtje — úgy állanak a kis virágok egy közös nyélen. A fürtben van egy főkocsán és több mellékkocsán. Ezeknek a végén van egy-egy kis virág.

Virága olyan, mint egy vitorlasesónak. Ezért virágát vitorlásnak is nevezik. Ha lefejtjük róla az öt levélkéből összeforrt csészét, akkor éppen olyan a virága, mint egy kis vitorlás hajó. Ezért nevezik a felső szirmot vitorlának, a két oldalsót evezőnek, míg a két belső alkotja a csónakot. Összesen tehát öt szirmból áll a vitorlás virág, az öt közül kettő-kettő egyforma, az ötödik nagyobb.

A szirmok között tíz porzót találunk, de csak egyikük áll magában, a többi kilenc porzónak összenőtt a szála. A porzók fogják közre a termőt. Ha ez megéri, olyanféle hüvelytermés lesz belőle, mint a babé vagy borsóé.

III. Összefoglalás. Az akácról tanultak összefoglalása a tárgyalás folyamán a táblára írt vezérszavak alapján.

1947. április 1. hete.

Általános iskola VI. osztály.

A tanítás anyaga: *Ha egy nép gondolkozni kezd.* (Történelmi olvasmány.)

(Olvasmánytárgyalási alapon.)

Ha egy nép gondolkozni kezd...

(A szabadságharc idején történik egy bánati német községben. A német érzelmű, jómódú községet szerb partalócok támadják meg. A német lakosság nagyrésze közömbös marad, de mikor észreveszi, hogy a császári katonaság tétlenül nézi a szerbeknek a község ellen intézett támadását, s látja azt, hogy a magyar nemzetőrök sietnek a lakosság védelmére, a község népe gondol-